

SPIS TREŚCI

BAROK

I. WARUNKI I CHARAKTER ROZWOJU NAUKI W POLSCE NA TLE KULTURY EUROPEJSKIEJ XVII WIEKU	7
1. Wiek XVII — granica epoki i jej charakter	7
2. Charakterystyka nauki XVII w.	12
3. Nowe formy organizacyjne nauki	16
4. Polska w orbicie kultury naukowej Zachodu	20
5. Stan nauki polskiej w XVII w. i jej uwarunkowania społeczne	32
6. Charakterystyka grupy ludzi nauki. Poglądy na naukę, jej istotę i zadania	36
7. Mecenat i jego znaczenie w próbach odnowienia nauki	39
8. Emigracja kadr naukowych za granicę	50
II. INSTYTUCJE NAUKI: UNIWERSYTETY, GIMNAZJA, BIBLIOTEKI	57
1. Wyższe szkolnictwo katolickie	57
A. Uniwersytet Krakowski	57
B. Akademia Zamojska	62
C. Akademia Wileńska	65
2. Wyższe szkolnictwo protestanckie	69
A. Gimnazjum Toruńskie	69
B. Gimnazjum Gdańskie	72
C. Gimnazjum Rakowskie	75
D. Gimnazjum w Lesznie	77
3. Myśl i problematyka uniwersytecka, jej drogi i bezdroża	79
4. Formowanie się ośrodków „nowej” nauki	86
5. Książka naukowa i biblioteki	93
6. Stosunki naukowo-wydawnicze. Początki druku naukowego	98
III. DZIEJE NAUK MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZYCH	111
1. Matematyka i astronomia	111
2. Fizyka i Chemia	118
3. Botanika	128
4. Zoologia	131
5. Geologia	132
6. Geografia i kartografia	133
7. Wiedza rolnicza	141
8. Nauki lekarskie	142
9. Początki wiedzy technicznej	148

IV. DZIEJE NAUK HUMANISTYCZNYCH	155
1. Historiografia	155
A. Znaczenie i rola dziejopisarstwa	155
B. Oddziaływanie ośrodków zagranicznych	158
C. Gromadzenie materiałów i ochrona źródeł historycznych	159
D. Ogólna charakterystyka twórczości historiograficznej	163
E. Teoria historii	164
F. Całościowe zarysy	167
G. Dzieje powszechne	168
H. Historia polityczna czasów współczesnych	170
I. Pamiętnikarstwo	178
J. Historiografia kościelna	180
K. Historiografia różnowiercza	183
L. Historiografia oświaty i nauki	184
Ł. Historiografia regionalna	186
M. Historiografia mieszczańska	187
2. Nauki filologiczne	188
A. Filologia klasyczna	188
B. Orientalistyka	193
C. Filologia polska	198
D. Początki lituanistyki	200
E. Koncepcje w zakresie językoznawstwa porównawczego	201
3. Stare i nowe kierunki w filozofii	201
4. Nauka o państwie i prawoznawstwo	209
5. Ekonomia	217
6. Pedagogika	219
V. ZAMKNIĘCIE	224

OŚWIECENIE

I. CHARAKTERYSTYKA OŚWIECENIA	233
1. Oświecenie jako prąd kulturowy	233
2. Oświecenie a rozwój nauk ścisłych i myśli humanistycznej	244
3. Okres oświecenia w Polsce. Rola nauki	253
II. CZASY SASKIE. STAN UPADKU NAUKI I PIERWSZE OBJAWY JEGO PRZEWYCIĘŻENIA. POCZĄTKI OŚWIECENIA W POLSCE	259
1. Dotychczasowe oceny okresu i potrzeba ich korektury	259
2. Ogólne rysy upadku	262
3. Rozwój nauki na zachodzie kraju	266
4. Postępowa literatura polityczna i ekonomiczna. Jej naukowe aspekty	274
a) Literatura polityczna	274
b) Literatura ekonomiczna	276
5. Początki reformy szkolnictwa	278
6. Zmiany w ośrodkach akademickich	282
7. Ośrodek warszawski; J. A. Załuski i Mitzler de Kolof	285

8. Wpływy niemieckie	288
9. Wnioski	291
III. OKRES PEŁNEGO UKSZTAŁTOWANIA SIĘ PRĄDU OŚWIECENIA W POLSCE. WARUNKI I CZYNNIKI ROZWOJU NAUKI I KULTURY UMYSŁOWEJ	294
1. Zakres problematyki	294
2. Wewnętrzne i zewnętrzne czynniki rozwoju nauki	297
3. Organizacja życia naukowego	306
4. Reformy nauczania	314
5. Popularyzacja wiedzy	322
IV. ROZWÓJ NAUK MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZYCH I TECHNICZNYCH	330
1. Uwagi wstępne	330
2. Matematyka i astronomia	334
3. Fizyka i chemia	343
4. Historia naturalna	353
5. Geografia	365
6. Wiedza rolnicza	381
7. Wiedza lekarska	387
8. Wnioski	394
V. ROZWÓJ NAUK SPOŁECZNYCH I HUMANISTYCZNYCH	396
1. Wstęp	396
2. Ekonomia polityczna	405
3. Etyka, nauka o państwie, prawoznawstwo	414
4. Nauki historyczne	436
5. Nauki filologiczne	451
VI. ZAKOŃCZENIE	463